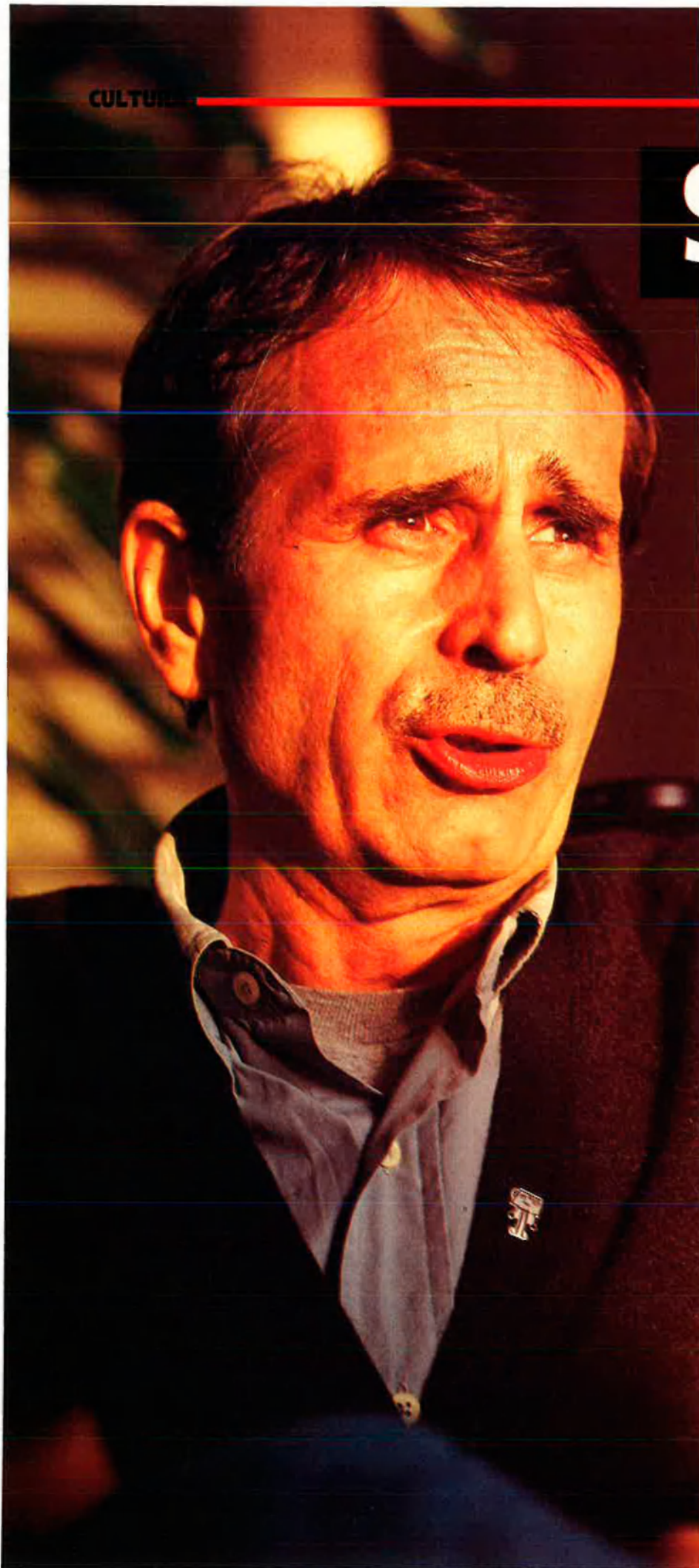

S'apaga

Barcelona. Carrer dels Sostres. Nom veritable perquè pocs tindran una millor vista aèria de la ciutat. Per l'interfon, des de l'àtic, respon la veu estranyament aguda d'Ovidi Montllor: "No busques l'ascensor, no n'hi ha." Començava així, i només fa quatre setmanes, la seua darrera trobada amb un periodista. D'entrada impressiona el seu físic: extremadament prim i amb ulleres fondes. Però tot s'esvaeix a mesura que la conversa va endavant. Un glopet d'*orujó* per aclarir la gola i la veu raja feble però ferma. Hi havia els rumors sobre la malaltia del cantant, hi havia les evidències físiques que ja havien arribat al públic durant el recital dels Premis Octubre del 93, quan a Ovidi se li trencaren més d'una vegada els versos de Fuster..., però al seu davant això ja no importava. La malaltia, la cruel malaltia que havia d'arribar precisament a la gola del millor recitador, no era més que una "història passatgera", "una història que no em guanyarà". I el periodista ho ha de creure perquè la determinació amb què es pronuncia aquesta frase no deixa cap espai al dubte. Un any abans, Ovidi havia dit el mateix i ara no tenia per què ser diferent.

A cada tema, la seua importància corresponent. De malalties, no cal parlar-ne; la passió, l'esperit d'Ovidi continuen on sempre: en el seu treball: la interpretació. I amb la mateixa força que abans ho executava, ara l'enyora. Aquest és el missatge que amera la línia de ferro crom que recull la seua veu, i els fragments que no cabien en aquella entrevista cobren ara un sentit inesperat: "Jo sempre he volgut ser actor, des de ben menut. Ho tenia clar. He fet de tot en aquesta vida abans d'arribar a poder viure de la interpretació, però sempre he tingut clar que era això el que volia fer i que ho faria." La interpretació en tots els seus camps: la cançó, l'actuació, la recitació. Els inicis del mal que a l'últim li ha resultat fatal sorprenen Ovidi ja fa dos anys, quan es disposava a traure al mercat un nou disc *Very good*. Pogué enregistrar els fons sonors de les cançons, però la veu no hi arribaria mai.

El cantant alcoià havia començat a trobar-se malalt en el mes de febrer del 1994. Però les primeres proves mèdiques no li van detectar res, fins que al juliol de l'any passat va ser ingressat a l'hospital de la Vall d'Hebron, on li diagnosticaren un càncer de pulmó. El tractament va ser dur i tingué com a efecte secundari els problemes en la gola que li impedi-

a veu dels poetes

modular la veu amb normalitat i l'allunyaren del treball a pesar de la seua voluntat de ferro per continuar endavant. L'actor havia decidit que superaria la malaltia, "aquesta història" com va decidir anomenar-la, i no es va permetre un moment de flaqueza. Els seus amics, conscients també de la gravetat del mal, no podien evitar respirar un cert optimisme quan s'ajuntaven amb ell. Encara tingué la força d'anar al soterrar del seu amic Perich i aparèixer tranquil amb una cigarreta als llavis.

Només en els darrers dies, durant l'última entrevista, Ovidi pensa que, potser, aquesta "història" arribarà a allargar-se molt i que la direcció teatral podria ser una alternativa per a la seua veu cada vegada més cansada. La retirada, mai.

Tot per la interpretació. El passat 4 de febrer, Ovidi Montllor havia fet 52 anys. El mal l'havia dut inevitablement a recordar la infantesa al seu poble, Alcoi, quan, malaltís, observava darrere de la finestra els companys que jugaven al carrer i inventava jocs per a ells. Fill de família pobra, el major de tres germans, la condició d'alcoià i de persona que es veu obligada a treballar als dotze anys, l'acompanyaria, per voluntat pròpia, tota la vida. El compromís amb la seua classe social i el seu país havia nascut en ell de ben jove i prengué colors melodramàtics quan va ser sorprès amb son pare, l'any 1958, mentre enganxaven cartells que cridaven a la vaga general. El progenitor, de clara consciència anarquista, acabà en la presó, i ell, que només tenia setze anys, passà un dia tancat en un calabós improvisat. Aquelles primeres experiències el durien, pocs anys després, a integrar-se en el PSUC, sense cap publicitat però amb total compromís.

Els records prengueren forma de trucada telefònica mentre conversava amb EL TEMPS: "Saps qui era? Em truca un i em diu: 'Sóc Benito no sé què, salesiano'. Si deu fer anys! Jo ja el feia mort, a aquest home, gairebé no me'n recordava". Són els salesians d'aquella escola reimaginada per sempre en la cançó L'escola de Ribera: 'La tendresa. La fe. La por. L'estima. Tot perdut per sempre. El resultat era un. La jugada era perfecta'. La dictadura plena d'energies i el seu sistema de propaganda no podien passar desapercebuts a un xiquet criat enmig de la tradició obrerista d'Alcoi, que caigué en el vici de la lectura atrapat

A la matinada del passat dia 10 moria a Barcelona el cantant i intèrpret alcoià Ovidi Montllor. Envoltat per la seua família i els seus amics més propers, Ovidi se'n va anar tranquil i amb un somriure als llavis, després d'haver lluitat durant gairebé dos anys contra un càncer. Feia només unes setmanes, havia parlat amb EL TEMPS i en aquest número havien d'eixir unes consideracions seues al voltant d'aquella entrevista.

per la biblioteca del seu oncle Rafael, escriptor represaliat pel règim.

Però, malgrat tot, Ovidi reivindicava la infantesa com un temps feliç i així li agradava recordar-lo: "Encara que el meu amic Joan de Sagarra i d'altres que tinc a Barcelona no ho puguem comprendre, perquè érem realment pobres, però per mi tot era nou i jo podia trobar un joc en qualsevol cosa que feia, encara que haguera de treballar de repartidor o fer altres feines". Les feines són moltes, els seus biògrafs n'apunten fins a trenta-sis: perruquer, mecànic, cambrer, botiguer, pastor de ramat... constants canvis de treball i sempre, mentrestant, la interpretació, que crema dins i el porta a assajar davant d'un espill, a recitar poemes en solitari i a demanar una oportunitat en el grup de teatre local, La Cazuela, que el rebutja pel seu fort accent català i només li dona, després de treballar durant mesos d'apuntador, un paperet molt secundari.

Passà el temps. Hi hagué un viatge breu a Barcelona, la ciutat que penjava en les làmines que sa tia dugué a casa després de l'Exposició Universal, hi hagué moltes hores a la biblioteca del seu oncle, moltes converses amb Álvaro, l'amic que l'acostaria al Partit Comunista, i un matrimoni forçat per l'arribada d'una filla. Les circumstàncies no canviaren la seua determinació: calia treballar, i calia fer-ho en l'única feina que pot absorbir-lo i retenir-lo: la interpretació. Aquell Ovidi que, després de fer el servei militar es trasllada a Barcelona, és el mateix que feia unes setmanes insistia: "La cosa més fotuda és no poder treballar. Perquè el treball per mi és gairebé tot".

A Barcelona troba feina al Ritz, el mateix dia de la seua arribada, i prompte es relaciona amb Alfred Luchetti, "un amic, un amic que, a més, és actor, i per això em comprèn millor i em perdona quan cal", que el posa en contacte amb el teatre independent que funciona a la ciutat. Són anys efervescents que obliguen l'Ovidi a fer hores extraordinàries en jornades inacabables, compaginant els mil treballs per subsistir amb les col·laboracions en cinc grups teatrals alhora. El 1967, a la Plaça del Sol de Gràcia, Ovidi descobriria un altre dels verins que ja no l'abandonarien mai: la cançó. Hi ha un festival, amb Raimon, Pi de la Serra, Guillem d'Efak... i un públic atent i emocionat. "La cançó em va sotraguejar per les grans possibilitats de comunicació i d'emoció que tenia. Vaig pensar que calia aprofitar-les". Autodi-

ARXIU

Ovidi Montllor, encerclat, al col·legi dels Salesians d'Alcoi. El va haver de deixar als dotze anys per posar-se a treballar.

El primer per la dreta, quan treballava de cambrer, en un dels oficis que repetiria més vegades. Fins i tot en la ficció.

Amb Maria del Mar Bonet i Toti Soler a París, l'abril del 1975. Abans de cantar a l'Olympia.

dacte, com sempre, Ovidi rescata la guitarra que comprà, en un acte de caritat, a una vídua i assaja quatre sons. A poc a poc va perfeccionant-se. Visita la Cova del Drac, on cada nit canten els millors. Amb paper i llapis copia els moviments dels dits pels trasts de les guitarres i a casa els imita. Naixen les primeres cançons que arribaran al públic només quan Luchetti i Joan de Sagarra, des d'aquell moment i per sempre "un gran amic", el forcen a presentar-se dalt de l'escenari en un "festival de la cançó universitària". Guanyà, seguit d'un altre cantant que, com ell, tampoc no va ser mai universitari: Jaume Sisa. L'any següent apareixeria el seu primer disc, *La fera ferotge*, i començaria una etapa on la cançó, sempre compartint l'espai amb els treballs de supervivència, és la seua dedicació més important. Guillem d'Efak, Maria del Mar Bonet i, sobretot, Pi de la Serra, l'involucren en mil i un projectes que el duren a actuar a França i Alemanya.

I el 1975 arriba, per fi, la professionalització. Lola Gaos ha insistit que Ovidi ha d'actuar amb ella a *Furtivos* i amb l'èxit crític i els diners guanyats amb la pel·lícula, Ovidi decideix que ha arribat el moment de dedicar-se, per complet, a la interpretació. Aquell mateix any es faria realitat un altre projecte que havia preparat durant dos anys: un muntatge sobre la recitació d'un poeta. L'escollit va ser Salvat-Papasseit. Aquell treball, enregistrat, va estar reeditat l'any passat, arran del centenari del naixement de l'autor, i Ovidi constata que el temps no arribava mai en va: "Em fa una mica de vergonya. M'alegra molt que l'hagen reeditat però jo no ho faria així ara. Ha passat molt de temps, sóc molt més exigent i veig que hi ha moltíssimes correccions a fer".

Autoexigència i treball constant com a acompanyants inseparables de l'actor: "Perquè cal assajar molt i observar-se a casa i continuar pensant en el personatge que fas, o en el poeta que recites. No comprenc aquesta vida frívola d'alguns actors o cantants que només fan que vida social. Quan escriuen les cançons? Quan assagen?" És sempre, omnipresent, la idea de la interpretació, una passió assumida sense límits. Per què? I Ovidi somreia intranquil perquè l'actor, capaç d'encarar-se a papers tan contradictoris com l'home solitari i muntès de la pel·lícula *Héctor* o el tafaner Biscuter de la sèrie televisiva *Carvalho* troba difícil explicar el perquè de la seua professió, de la seua vida en definitiva. Al final apareixen dues claus. La ficció: "No és per fugir, o potser sí, si vols, per ser un altre, però jo ho trobo normal. No li donaria una importància especial." I després l'emoció: "A mi m'ha passat el que deia Gassman, sentir com l'espectador, encara que siga només per un segon, se sent elevat de la cadira, i això és el màxim".

Algunes consideracions d'Ovidi, amb un record especial per a Neus Solsona

La setmana passada, Ovidi Montllor telefonava a EL TEMPS per matisar l'entrevista publicada al número 559: "Hi ha petites coses, algun nom, això que us passa als periodistes quan transcriviu. Per exemple el fet que traduïreu 'Izquierda Unida' per 'Esquerra Unida', i no és el mateix: les crítiques anaven contra IU; però sobretot hi ha una altra cosa. Quan vaig parlar de les dones, dels meus problemes per poder conservar una relació estable de parella, vaig acabar dient que havia comprès que amb el meu treball era impossible. No vaig dir res de la relació que ara tinc amb la meua companya, la Neus, i que espero que dure molt. Que quedi clar queestic molt a gust amb ella". Poc de temps després arribava un fax amb aquestes línies: "Dins l'apartat de les relacions familiars, es va perdre que jo, fa temps que tinc unes relacions estables amb Neus, una amiga amb qui s'obre l'esperança que l'esmentat problema deixi de ser-ho un dia." Ovidi volia destacar el seu reconeixement a Neus Solsona, la dona que, des que va emmalaltir no el va abandonar un sol moment. Per acabar, retreia amb bon humor l'estil de l'entrevista: "Aprofite per dir que em vaig quedar molt sobtat del meu vocabulari. Promet corregir-lo, No és el meu tarannà anar dient hòsties, collons, putades..."

La poesia sempre. No li era productiu, no li compensava econòmicament però li produïa la màxima satisfacció. Els muntatges poètics d'Ovidi Montllor quedaran en el record com moments irrepetibles, d'equilibri inefable, entre la llàgrima i l'emoció. Josep Maria de Sagarra, Salvat-Papasseit, Maia-kovski, Vicent Andrés Estellés... els poetes aprofitaren la seua veu per arribar a altres públics i per descobrir-se diferents i únics. Ovidi, insistent, defugia la màgia i parlava, altra vegada, de treball: "No és cap do. No hi ha explicacions estranyes ni místiques. Només necessites una certa predisposició com a punt de partença, perquè sense això no cal que insistesques, i després treball. Llegir tota l'obra dels autors, repertir-la, recitar-la una i mil vegades fins que li agarres el to. Potser és més el teu to que el del poeta, però ha de ser sincer, no valen els paranyes. En aquesta professió no serveixen de res".

Sinceritat i compromís. No era solament el treball. Amb la mateixa contundència es referia Ovidi Montllor als seus amics, "amics de veritat, que et comprenen. I, de vegades, et suporten". Entre ells, noms andònims, els seus companys d'Alcoi, noms de la cultura, com Joan de Sagarra, Alfred Luchetti

o Antoni Miró i noms, molts, de la cançó: Toti Soler, Quico Pi de la Serra, Guillermina Mota, Marina Rossell... la cançó que ell va defensar aferrissadament quan els temps, les modes i els interessos volgueren oblidar-la. Amb Ovidi Montllor ha desaparegut un estil ben particular d'assumir la vida i el treball. Sense por de fer crítiques quan calia, a institucions a partits polítics..., sense por de les seues declaracions o les seues decisions, Ovidi va desfilar per la vida amb contundència. Se n'anaren les seues intepretacions teatrals, però queden les pel·lícules i les gravacions, que perden el gest però conserven la veu, aquella veu. Catorze discs amb cançons, ara ja eternes, com l'*Homenatge a Teresa* o *Monserat*. Una mica trist, Ovidi recordava aquests enregistraments, molts introbables avui, i es preguntava quina seria la manera de recuperar-los, de posar-los a disposició de nous públics. La crida queda en l'aire, ara que ell no pot continuar fent-la.

Als carrers d'Alacant, el passat dissabte es va recordar la seua figura perquè Ovidi, que va acceptar ser el president del Bloc de Progrés a Alcoi, era l'absent en la manifestació per defensar la valencianitat d'aquella ciutat. Va morir envoltat pels seus familiars, la seua mare, el seu germà i les seues filles, alguns bons amics i Neus, la seua companya. Tranquil, el va sorprendre un projecte que no havia considerat ni un moment, perquè entre la interpretació, la poesia, els amics i el compromís, Ovidi no tenia temps per a la mort.

Jordi Sebastià

CARME PUÉRTOLAS

AIXO DE LES ENTREVISTES, DE VEGADES, COMPORTA EL QUE A "POSTERIORI" S'HAGUI D'ACLIAR ALGUNA COSA. És NORMAL: UN DIA COSES I L'ENTREVISTADOR DESPÉS HA DE SELECCIONAR ETC...

AL GRÀ: A L'ENTREVISTA QUE FEM SEM VA FER AL Nº 559 HI HAN UN PARALL O TRES COSES QUE CALDRIA MATIAR.

1/ NO VAIG DIR "RES A VEURE AMB AQUELLS QUE VEIS D'ESQUERRA UNIDA". VAIG DIR "RES A VEURE AMB AQUELLS QUE VEIS DE IZQUIERDA UNIDA".

2/ NO "I. NON DEL POETA PUC NO ÉS LOTANENKO, E EUTUCHEUKO.

3/ DINS L'APARTAT DE LES RELACIONS FAMILIARS ETX. PERDRE DE QUE JO. FA TEMPS QUE TINC UNES RELACIONS ESTABLES AMB NEUS, UNA AMIGA AMB QUI S'OBRE L'ESPERANÇA QUE EL MENTAT PROBLEMA DEIXI DE SER-HO UN DIA. NO M'ACORDA DRAMATITZA D'ESTI COSES, I M'HAUS QUAN NO HO TINC.

APROFITE PER DIR QUE EM VAIG QUEDAR MOLT SOBSTAT DEL MEU VOCABULARI. PROMET CORREGIR-LO. NO ÉS EL MEU TARANNÀ ANAR DIENT HÒSTIES, COLLONS, PUTADES, ETC...

MOLTES GRÀCIES PER ATENDREU.

OVIDI MONTLLOR

"Vine volant com un àngel d'una ala de música amarga i celest, Ovidi Montllor." Així veié V. A. Estellés la força recitadora de l'actor alcoià.